

تحصیل در چه کشورهایی رایگان است؟

اغلب دولت‌های جهان، بخشی از درآمد خود را صرف آموزش و پدیدآوردن امکان تحصیل رایگان برای شهروندان خود می‌کنند. این قسمتی از برنامه رفاه اجتماعی است که دولت‌ها مسئول آن هستند. هرچند در بسیاری از کشورها دست‌کم تحصیل در مقاطع قبل از دانشگاه، رایگان است، در اغلب آنها دانشگاه‌ها هزینه سرسام‌آوری دارند. برای مثال، در آمریکا و استرالیا، هزینه دانشگاه برای شهروندان در مقایسه با افراد مقیم و مهاجر، اندکی پایین‌تر است، اما در نهایت، هزینه‌ها به اندازه‌ای زیاد است که دولت برای دانشجویان، تسهیلات وام و کمک‌هزینه‌های تحصیلی در نظر می‌گیرد. در برابر کشورهایی مانند آمریکا و استرالیا که هزینه تحصیل در آنها گران است، تعدادی از کشورهای اروپایی، امکان تحصیل رایگان را برای دانشجویان فراهم می‌کنند. کشورهای با امکان تحصیل رایگان، کشورهای فنلاند، نروژ، فرانسه، آلمان و اتریش هستند. این کشورها، نه تنها برای شهروندان خود، بلکه برای مهاجران نیز خدمات تحصیل رایگان در نظر می‌گیرند. البته در این کشورها نیز برخی دانشگاه‌ها شهریه‌های متوسط یا بالایی را از دانشجویان دریافت می‌کنند، اما اغلب دانشگاه‌ها رایگان هستند. کشورهای نروژ و فنلاند، هردو جزء کشورهای اسکاندیناوی هستند و شرایط اقتصادی مشابهی دارند. نروژ جزء کشورهای مرفه و دارای موفق‌ترین اقتصادهای دنیا است. مردم این کشور، از بالاترین سطوح و کیفیت زندگی در دنیا برخوردار هستند. نروژ، بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۷ در رتبه نخست شاخص توسعه انسانی قرار داشته. سیستم آموزشی این کشور، بسیار پیشرفته است. نروژ، امکان تحصیل رایگان و به زبان انگلیسی را در مقاطع مختلف تحصیلی فراهم می‌کند. فنلاند نیز از جمله کشورهای اروپایی‌ای به‌شمار می‌رود که تحصیل در آنها رایگان است؛ اما ورود و تحصیل در برخی رشته‌ها در این کشور، احتیاج به قبولی در آزمون ورودی دانشگاه دارد. فنلاند، رشد اقتصادی-اجتماعی بالایی دارد و سرمایه اصلی این کشور، نیروی کار تحصیل‌کرده و متخصص آن است. در واقع، سیستم این کشور، بر پایه توسعه اطلاعاتی و تحقیقاتی و بالابردن سطح عمومی تحصیلات است و به همین دلیل هم دولت فنلاند، سرمایه‌گذاری بسیاری روی این بخش انجام می‌دهد. در فرانسه نیز تحصیل رایگان است و از سوی دیگر، نزدیک به ۲۰۰ میلیون نفر در جهان با زبان این کشور تکلم می‌کنند. تسلط و آشنایی به زبان فرانسه، دسترسی به بیش از ۴۷ کشور از ۵۰ قاره جهان را امکان‌پذیر می‌کند. فرانسه سالیانه بیش از ۲۳٪ از بودجه ملی را به آموزش اختصاص می‌دهد و به دقت کیفیت آموزش‌های ارائه‌شده و مدارک اعطاشده را در مراکز آموزشی تحت‌نظر دارد. آلمان و اتریش نیز از دیگر کشورهای اروپایی هستند که تحصیل در مقطع دانشگاه، در آنها رایگان است و به‌خصوص آلمان، از این طریق برای کاهش بحران کمبود نیروی کار - که در سال‌های اخیر تشدید شده است- تلاش می‌کند. این درحالی است که اخیراً تمایل جوانان به تحصیل در مقطع دانشگاه، در مقایسه با گذشته کمتر شده و برخی از آنها بر این باورند که با استفاده از دوره‌های آموزشی فنی، می‌توانند آسان‌تر در بازار کار رشد کنند. با این وجود، دولت‌ها بر این باورند که تشویق جوانان به تحصیل در مقاطع عالی، در نهایت به تربیت نیروی کار ماهرتر و پرکردن جای خالی نیروی کاری منجر می‌شود که در حال بازنشسته شدن است. جمعیت اروپا، به سرعت در حال پیرشدن است و پیش‌بینی می‌شود که در آینده نزدیک، صندلی‌های خالی بیشتری در دانشگاه‌های اروپایی وجود داشته باشد.

۱۴ | کتینه نو

توصیه به سران کشورهای عرب برای افزایش بودجه اجتماعی

بلومبرگ، در گزارشی به نقل از رئیس صندوق بین‌المللی پول می‌نویسد: «رشد اقتصادی جهان عرب، در سال ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹، ۳/۵ درصد پیش‌بینی می‌شود که بسیار کمتر از رشد متوسط ۵/۶ درصدی محقق شده در طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۸ است و در چنین شرایطی، طرح‌های اصلاحی اقتصادی خود را روی رشد اشتغال متمرکز کرده‌اند، اما میزان پیشرفت‌ها کافی نیست.» بлумبرگ، به نقل از کریستین لاگارد می‌نویسد: «جهان عرب همچنین باید برای ایجاد شغل و افزایش هزینه‌کردها در بخش‌های اجتماعی جهت مهار نارضایتی‌های عمومی در حال گسترش، اقدامات فوری اتخاذ کند.»

تجربه دیگر کشورها

یکشنبه ۲۹ بهمن ۱۳۹۶ • شماره صد و چهل‌ودو

A T I V E H N O

تاکنون، موارد مهمی که در صنعت بیمه‌زاین واقع شده، شامل «بازنگری در قانون بیمه‌زاین» و «حذف تعرفه» بوده است. انواع طرح‌ها و پوشش‌های بیمه شامل بیمه‌های زیر می‌شود: ۱- بیمه درمانی ملی. بیمه‌ای برای ارائه به کشاورزان، خوش‌فرمایان، پزشکان و بازنشستگان و... به گونه‌ای که بیمه‌گر اصلی، شهرداری‌ها و انجمن‌های بیمه درمان هستند. ۲- بیمه درمانی کارکنان. بیمه‌ای برای ارائه به شاغلان بخش‌های خصوصی، به نحوی که در این سیستم، شرکت‌های بزرگ، کارکنان خود را از طریق مراکز درمانی متعلق به خود و کارکنان سایر شرکت‌ها از مراکز درمانی دولتی استفاده می‌کنند. ۳- انواع دیگر طرح‌های بیمه درمان که جهت ارائه خدمات به کارکنان دولت و ارائه بیمه مضاعف تعریف می‌شوند. در زاین، بیمه‌شده می‌تواند به وسیله یک پزشک در هر کلینیک و بیمارستانی که بخواهد، ویزیت شود؛ هزینه‌های خدمات درمانی، هم به وسیله بیمار و هم به وسیله بیمه‌گر تقبل می‌شود؛ بیمارانی باید درصد مشخصی از هزینه‌های درمان‌شان را بپردازند؛ در ابتدای هر ماه، کلینیک‌ها و بیمارستان‌ها، ادعاهای مربوط به هزینه‌های درمان بیمارانشان در ماه گذشته را به سازمان‌های پرداخت و تجدیدنظر ارائه می‌کنند؛ پس از فرآیند بررسی که دو ماه طول می‌کشد، شرکت‌های بیمه، مبالغ را پرداخت می‌کنند.

■ الگوی پیشرفته انگلیس و سوئد

در انگلیس، به عنوان یکی از موفق‌ترین کشورهای اروپایی، بیمه درمان برای همه شهروندان اجباری است و سهم هرکس از پرداخت حق بیمه، با توجه به درآمد و وضعیت شغلی اش مشخص می‌شود؛ در این کشور، ۸۰ درصد هزینه‌های بهداشت و درمان، توسط مالیات تأمین می‌شود؛ در انگلیس ۱۵/۹ درصد تولید ناخالص داخلی، صرف هزینه‌های درمانی مردم می‌شود. در سوئد نیز دولت بابت خدمات درمانی و بهداشتی یارانه می‌پردازد؛ کودکان و نوجوانان زیر ۱۸ سال از خدمات درمانی رایگان بهره‌مند می‌شوند؛ در سال ۲۰۱۰ میلادی، سقف حداکثر هزینه درمانی ۹۰۰ کرون بوده است؛ اگر بیمار، چنین مبلغی را بپردازد، یک کارت آزاد دریافت خواهد کرد و با این کارت می‌تواند از خدمات درمانی رایگان در باقی‌مانده سال، برخوردار شود.

■ ویژگی‌های فرانسه

درمان عمومی، در سال ۱۹۴۵ و در کشور فرانسه بنیانگذاری شد و به تدریج، تمام ساکنان قانونی فرانسه را تحت پوشش خود قرار داد؛ پوشش‌هایی شامل بازنشستگی، ازکارافتادگی و بازنندگان، درمان و بارداری، ازکارافتادگی ناشی از کار، حمایت‌های خانوادگی، پرداخت حمایت‌های اجتماعی که بر مبنای آزمون درآمد، بازنشستگی مکمل را به صورت اجباری و اختیاری، به افراد جامعه خود ارائه می‌کند. به جز پوشش‌های مکمل، حق بیمه‌های مربوط به مزایای تأمین اجتماعی، توسط موسسات مشترک جمع‌آوری حق بیمه، دریافت می‌شود. مدیریت حق بیمه‌ها، بر عهده آژانس مرکزی موسسات تأمین اجتماعی است. به منظور شفاف‌سازی حساب‌ها، طرح‌های مختلف را صندوق‌های ملی سه‌گانه (صندوق ملی بیمه بازنشستگی، صندوق ملی بیمه بیماری و صندوق ملی مقرری‌های عائله‌مندی) اداره می‌کند. در کنار صندوق‌های ملی، تعداد زیادی صندوق‌های محلی و منطقه‌ای نیز به پرداخت مزایا می‌پردازند. نظارت کلی بر طرح‌ها را وزارتخانه‌های مربوطه به عهده دارند. از ویژگی‌های دیگر طرح تأمین اجتماعی در کشور فرانسه - که آن را از سایر طرح‌های اروپایی متمایز می‌کند- توجه به ساختار اجتماعی-اقتصادی خاص جامعه است. در سایر کشورهای اروپایی، تأمین اجتماعی، عمدتاً بر محور بیمه‌بیکاری شکل گرفته است؛ اما در فرانسه، طرح تأمین اجتماعی، قبل از هر چیز، بر محور بیمه بازنشستگی و معاش خانواده است. بیمه درمانی خصوصی نیز در فرانسه وجود دارد که نقش بیمه تکمیلی را در سیستم بهداشتی فرانسه برعهده دارد و پولی را که بیماران به‌طور مستقیم بابت دریافت مراقبت‌های بهداشتی می‌پردازند، بازپرداخت می‌کند. به علاوه، نوع دیگری از بیمه تکمیلی در فرانسه وجود دارد که دولتی است و هدف آن، ارائه بیمه تکمیلی به فقیرترین اقشار جامعه است که به بیمه تکمیلی خصوصی دسترسی ندارند. نظام سلامت در کشور فرانسه، تحت نظارت کلی دولت قرار دارد و تعیین و تعریف استراژی سلامت ملی، برعهده وزارت امور اجتماعی، سلامت و حقوق زنان است. مسئولیت اجرای سیاست‌های دولت در بخش سلامت عمومی، سازماندهی و تأمین مالی سیستم خدمات درمانی برعهده وزارت بهداشت است. سیستم بیمه اجباری درمان، با کلیه بیمه‌گران سلامت اجتماعی تجمیع شده و در یک سیستم ملی پرداخت واحد، توسط صندوق قانونی و غیرقانونی بیمه سلامت به اجرا گذاشته می‌شود.

در انگلیس ۸۰ درصد هزینه‌های بهداشت و درمان، توسط مالیات تأمین می‌شود؛ از یک محاسبه دیگر، ۱۵/۹ درصد تولید ناخالص داخلی، صرف هزینه‌های درمانی مردم می‌شود.

کانادا، ژاپن، انگلیس، سوئد و فرانسه چه توجهی به بیمه درمان شهروندان خود دارند؟

دولت‌هایی که پشتیبان «بیمه‌گر و بیمه‌شده» اند

• حامد رسولی •

• روزنامه نگار •

هدف آنها اطمینان از دسترسی تمامی کانادایی‌ها به خدمات درمانی، بدون توجه به وضعیت مالی آنهاست. تمامی هزینه‌های خدمات درمانی در کانادا، از منبع مالیات‌ها تأمین می‌شود؛ برای استفاده از خدمات پزشکی رایگان، افراد باید بیمه خدمات درمانی عمومی داشته باشند. افرادی که بیمه خدمات درمانی عمومی دارند، یک کارت به نام کارت بهداشت دریافت می‌کنند که باید هنگام مراجعه به مراکز پزشکی، همراه داشته باشند؛ بیمه‌های خدمات درمانی عمومی و مواردی که توسط این بیمه مورد پوشش قرار می‌گیرند، در ایالت‌های امنیت و اطمینان برای فعالیت‌های خدماتی، تولیدی و... در جامعه روند سازندگی، پیشرفت و ترقی را تسهیل می‌کنند و شاید کسی را کمترین گمانی نباشد که پیشرفت بیمه، همواره ملازم با توسعه اقتصادی کشور است. اما در این میان، صنعت بیمه در برخی کشورها مانند کانادا، ژاپن، انگلیس، سوئد و بسیاری از کشورهای اروپایی، جزء نمونه‌های موفق و در برخی کشورها مثل آمریکا، ناموفق بوده است.

■ سیستم درمانی جامع کانادا

سیستم بیمه درمانی کانادا، یکی از جامع‌ترین بیمه‌های درمانی دنیا را ارائه می‌کند، به این صورت که یک بیمار از لحظه ورود به بیمارستان تا مرخص شدن، هیچ هزینه‌ای را پرداخت نمی‌کند. همین‌طور ویزیت در مطب پزشکان هم با ارائه کارت بیمه به صورت رایگان است. این بیمه تا حدود ۸۰ درصد قیمت داروها را هم تحت پوشش دارد. در کانادا، تمامی شهروندان و افرادی که انواع اقامت دائم کانادا را دارند، واجد شرایط دریافت بیمه خدمات درمانی هستند. نظام بهداشت و درمان کانادا-مشهور به Medicare- ترکیبی از برنامه‌های فدرال و ایالتی است که

کرده و در کسب رتبه ممتاز سلامتی توسط ژاپنی‌ها، سهیم به‌سزایی داشته است. هزینه‌های عمومی در ژاپن از طریق نرخ بالای مشارکت بیماران در هزینه‌ها و کاهش میزان هزینه‌های درمانی، پایین‌تر از میانگین هزینه‌ها در میان کشورهای عضو سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی نگه‌داشته شده است. به‌رحال با ادامه فشارهای فزاینده بر هزینه‌ها، که بخشی از آن به جهت روند سریع سالمندی در این کشور است، اصلاحاتی به‌منظور محدود کردن افزایش هزینه‌ها از طریق کارایی بهتر، به همراه بالابردن کیفیت این خدمات مورد نیاز است. در کشورهای آسیایی، سیستم بیمه جامع درمان، در طول دو دهه گذشته آغاز شده است؛ به‌طور مثال کره، تایوان و تایلند، به ترتیب در سال‌های ۱۹۸۵-۱۹۸۹ و ۲۰۰۱ پوشش جامع را آغاز کردند. اما ژاپن که رکورد بهترین شرایط بیمه را در میان کشورهای آسیایی دارد، سیستم بیمه جامع درمان خود را در سال ۱۹۶۱ آغاز کرد؛ موفقیت در بیمه درمان، نتیجه رشد اقتصادی و عزم سیاسی قوی برای دستیابی به پوشش جامع بوده است. مخصوصاً همبستگی قوی مردم برای احیای مجدد کشور پس از جنگ جهانی دوم، در موفقیت طرح بیمه درمان، نقش به‌سزایی در این کشور داشته است؛ از سال ۱۹۹۶

■ موفقیت در بیمه درمان ژاپن

سیستم بیمه درمان ژاپن، دسترسی جامع به درمان را فراهم

پزشکی

66

کلیه افراد مقیم کشور فرانسه، تحت پوشش اجباری بیمه سلامت قرار دارند و از کلیه خدمات درمانی بیمارستانی، سرپایی، مراکز توانبخشی، کلینیک‌های فیزیوتراپی، خدمات پزشکان عمومی و متخصص، دندانپزشکی، مامایی، دارو، وسایل کمک‌پزشکی، نقل و انتقال بیمار و خدمات آزمایشگاهی و تصویربرداری، بهره‌مند می‌شوند.